

Experiment Triple C Coöperatie Community Care. Versie 23 november 2011.

Inleiding:

Zorgen voor en vertrouwen op elkaar is geen vanzelfsprekendheid meer. Toch kan de bereikte sociale en maatschappelijke kwaliteit van dit moment alleen behouden blijven als er tussen mensen die met elkaar moeten leven een vertrouwensband aanwezig is. Enkele ontwikkelingen die inspireren tot het ontwikkelen van een alternatief:

- Meer en meer blijkt de Nederlandse Staat, de Gemeente; de overheid dus, onvoldoende in staat is de noodzakelijke bescherming te bieden, zonder te vervallen in protocollen, regels en individuele onderdrukkende en beperkende maatregelen. Tijd dus voor een betere organisatie van burgers op straat, buurt en wijkniveau.
- Her en der worden op verschillende gebieden reeds pogingen ondernomen. Op het gebied van sociale veiligheid kennen we de buurtpreventie initiatieven die vaak uitgroeien tot buurtverenigingen, die proberen in wijken iets terug te brengen van een sociaal verband. In de zorg ontwikkelde zich de patiëntenbeweging in het kielzog van de steeds omvangrijker wordende organisatie van welzijn- en zorg. Kenmerk van al deze initiatieven is, dat er relatief weinig vrijwilligers bereid zijn zich in te zetten en dat het moeilijk is om deze organisaties gaande te houden.
- Gemeenten proberen de burgers steeds meer als vrijwilligers in te schakelen voor de uitvoering en organisatie van zorg en welzijn. Deze pogingen om de burger meer bij de vormgeving van zorg en welzijn te betrekken zijn veelal geïnspireerd vanuit het besef, dat het verder professionaliseren van zorg en welzijn te hoge kosten met zich mee zal gaan brengen.

Een alternatief zou kunnen zijn dat er een tapijt van kleine coöperaties in de stad wordt ontwikkeld. Deze coöperaties kunnen functioneren als een alternatief voor of aanvulling op de functie van de oude maatschappelijke verbanden Zonnebloem, kerkgenootschappen, (groot)familie en gezin. (Maar ook belangenorganisaties als: vakbonden en politieke partijen).

Een eerste uitwerking van het idee. De werknaam voor het idee is TRIPLE C.

Sociale media als kans voor nieuwe solidariteit tussen burgers

Door de ontwikkeling van sociale media is het mogelijk om met gebruik van die nieuwe technieken veel effectievere sociale organisaties te vormen dan de vroegere coöperaties, verenigingen en belangenorganisaties, die vaak moesten bestaan van het huis aan huis werven van leden en ophalen van contributies. Het is met de ondersteuning van sociale media mogelijk het begrip solidariteit op een nieuwe manier vorm te geven. De vraag is hoe ermee te beginnen. Families zijn kleiner geworden en wonen vaak ver van elkaar. Burenhulp in een stedelijke omgeving is geen automatisme meer. Het zoeken naar een goed organisatorisch alternatief voor burenhulp en hulp door familieleden lijkt, gezien de huidige maatschappelijke ontwikkeling noodzakelijk.

Meerdere kleine coöperaties in een stad

Het idee is om meerdere kleine coöperaties op te richten voor het organiseren en leveren van vrijwillige en professionele hand- en spandiensten, hulp, ondersteuning, zorg op een kleine schaal. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe groot het aantal leden zou moeten zijn voor een optimale kleinschalige organisatie. Belangrijk is dat deze coöperaties mensen verenigen die elkaar al kennen en met elkaar binnen de coöperatie formele afspraken maken over onderlinge hulp en steun. Een Coöperatie staat open voor iedereen die daar belangstelling voor heeft maar zal zich in de startfase van haar werkzaamheden richten op mensen die op elkaar betrokken zijn. Men moet elkaar

Triple C CCC Coöperatie Community Care Helmond

kennen en vertrouwen. Het idee zou ook zodanig kunnen worden uitgewerkt, dat in een wijk meerdere coöperaties worden opgericht, die na verloop van tijd gaan samenwerken b.v. als het om intensievere vormen van zorg, hulp of steun gaat.

Iedere coöperatie bepaalt eigen omvang en dienstverlening.

De Coöperatie richt zich op hand- en spandiensten, ondersteuning, hulp en zorg voor ouderen, volwassenen, jongeren en kinderen in een buurt. De activiteiten van de coöperatie zijn natuurlijk afhankelijk van de omvang of het samenwerkingsverband van coöperatieve verenigingen. Uitgangspunt is dat iedere coöperatie zelf de omvang van de dienstverlening aan de leden bepaalt. Dat kan dus breed en smal zijn. Het gaat om maatwerk. Niet iedere coöperatie levert dezelfde diensten. Dat is afhankelijk van de inzet, mogelijkheden en de omvang van de financiële bijdragen van de leden en eventuele medefinanciers. De hand- en spandiensten, hulp, zorg en ondersteuning kunnen zich richten op alle terreinen die door de leden zelf binnen de coöperatie worden afgesproken.

Enkele mogelijkheden:

- *hulp bij vervoer naar ziekenhuis/dokter/specialist/ buurthuis e.d.,*
- *Hand- en spandiensten als: boodschappen doen, tuin bijhouden, op kinderen passen, eten koken, ramen wassen,*
- *respijthulp door bv. voor een mantelzorger in te vallen, die vervolgens een halve dag of een week vrij kan hebben.*
- *het kan ook gaan om helpen van leden die een PGB hebben en dat PGB inzetten voor het inhuren van ondersteuning via de coöperatie.*
- *bemiddeling tussen vraag en aanbod,*
- *het organiseren van voorlichting en deskundigheidsbevordering,*
- *het regelen van een terugvalmogelijkheid dicht bij huis,*
- *het zorg dragen voor vervanging bij vakantie en ziekte,*
- *het verzorgen van de administratie e.d..*
- *etc..*

Grootschaligheid en het nieuwe welzijnswerk

De grootschaligheid van de bestaande zorg- en dienstverlenende organisaties leidt tot vervreemding tussen de hulpverleners en hun klanten door de aanbodgestuurde dienstverlening en de overmatige bureaucratie. Een belangrijke vraag binnen zorg en welzijn is, hoe de verantwoordelijkheid voor de hulp- en dienstverlening weer in handen kan komen van de burger.

Op dit moment is er binnen het welzijnswerk een beweging gaande gericht op het Nieuwe Welzijnswerk. De vraag van de burger moet meer centraal staan. Ook moet de burger meer zelf verantwoordelijkheid nemen en krijgen. Consequent zou zijn, dat de burger dan ook zeggenschap heeft en krijgt over de inzet van geld en middelen. Triple C komt hieraan tegemoet. De burger gaat met het vormgeven van een coöperatie als Triple C zelf het heft in handen nemen om de eigen zorg en welzijnsomgeving vorm te geven.

Voorbeelden elders

Het idee is niet nieuw. In de vorige eeuw zijn ook coöperaties opgericht en hebben geleid tot goede dienstverlening. Helaas zijn deze organisaties door samenklontering en fusies steeds verder van de burger, de klant af komen te staan. Ook zijn in dorpen, ook in Zuid-Oost Brabant, coöperatieve initiatieven genomen, o.a. "Tot uw dienst" in de gemeente Laarbeek, zorgcoöperatie Helenaveen,

“zorg om het dorp” Maria Hout en zorgsteunpunt Heusden. Bij de uitwerking is gebruik gemaakt van de daar beschikbare informatie.

Omvang van de coöperatie

Een belangrijk discussiepunt is de omvang van de coöperatie. Zodra het aantal leden boven een bepaalde grens komt, is er een risico dat er te veel anonimiteit ontstaat waardoor het moeilijk wordt om elkaar persoonlijk aan te spreken en te motiveren. Tegelijkertijd is er ook een kritische ondergrens m.b.t. de omvang van de coöperatie. Het is dus van belang dat er bij de ontwikkeling van het concept wordt nagedacht over de wijze waarop leden onderling optimaal (niet te veel en niet te weinig) op elkaar betrokken zijn. Wellicht dat dat ook in een stedelijke omgeving anders is dan in een dorp, dat op zich al een gemeenschap is.

Waarom een coöperatie? Welke organisatorische vormgeving?

Met de keuze voor de coöperatieve rechtsvorm bepalen de leden wat de coöperatie te bieden heeft en worden zij betrokken bij de activiteiten van de vereniging. De leden kunnen gezamenlijk hun belangen behartigen. De basis van de onderlinge solidariteit bindt de leden. De eventuele opbrengsten van de Coöperatie door de gezamenlijke inkoop van diensten komen ten goede aan de leden.

Financiën binnen de coöperatie

De coöperatie heeft betalende leden en wordt bestuurd door een bestuur dat door de leden is gekozen. De kosten worden dan ook door de leden zelf betaald uit de contributies. Vanuit de coöperatie worden op aangeven van de leden initiatieven genomen. Die initiatieven kunnen genomen worden op het gebied van zorg en welzijn, maar ook op het gebied van de gezamenlijke inkoop van energie, het regelen van een onderhoudsbeurt voor de woningen of het gezamenlijk aanvragen van een offerte voor een nieuwe CV. Er zijn door gezamenlijke afspraken op allerlei gebied inverdieneffecten mogelijk, afhankelijk van de door de leden gesteunde initiatieven. Door de organisatie kleinschalig te houden en te werken met vrijwilligers en zelfstandige ondernemers kunnen de organisatiekosten beperkt blijven.

Secretariaat, contactadres, thuisbasis.

De te starten coöperaties hebben in principe geen kantoor of accommodatie nodig. De organisatie kan vorm gegeven worden vanuit een woning dat als contactadres functioneert. Voor het organiseren van bijeenkomsten kan gebruik worden gemaakt van de bestaande infrastructuur van wijkaccommodaties. Afhankelijk van de omvang (ledenaantal en omvang dienstverlening) kan het praktisch zijn dat er in de wijkaccommodaties kantooruimte beschikbaar is. Dat is echter pas aan de orde wanneer duidelijk is of de initiatieven levensvatbaar zijn.

Hoe verder?

In een oriënterende startbijeenkomst zou in een buurt of wijk, b.v. de wijken **Rijpelberg of Mierlo Hout** met een aantal gemotiveerde mensen gesproken kunnen worden over de mogelijkheden en concrete vormgeving van een coöperatieve benadering van zorg en welzijn in Helmond.

De vraag die beantwoord zou moeten worden is:

Hoe organiseren we dat burgers in een wijk zich verenigen in (meerdere) wijkgebonden coöperaties, die zich bezig gaat houden met community care in de breedst mogelijke zin?

Daartoe zou in eerste instantie op wijkraadniveau een werkgroep met de volgende betrokkenen moeten worden geformeerd:

- De initiatiefnemers.

Triple C CCC Coöperatie Community Care Helmond

- Leden van de wijkraad.
- De wijkcontactambtenaar.
- Vertegenwoordigers van thuiszorg en maatschappelijke dienstverlening.
- Mogelijke financiers (...)

Vervolgens kan als experiment in enkele wijken begonnen worden met het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten of startbijeenkomsten.

Afhankelijk van opkomst en aanmelding van leden kan het initiatief verder vorm worden gegeven. In de bijlage is een concept voor een idee beschreven, dat verder ontwikkeld zou kunnen worden.

Ik nodig ieder die dit leest uit om mee te denken over een realistische vormgeving van dit idealistisch initiatief.

Renie Groenendal (renie.groenendal@upcmail.nl)

Bijlage 1.

Uitwerking concept.

1. Een globale uitwerking van de verplichtingen van de leden:

- Van de leden wordt verwacht dat men actief meedenkt over de vormgeving van de coöperatie.
- Leden betalen een jaarlijkse contributie. Daarnaast betalen de leden een intreebedrag. Het entreegeld is een eenmalige bijdrage van het individuele lid. De contributie is een structurele bijdrage. De bedragen zullen bewust laag worden gehouden om de toegankelijkheid zo groot mogelijk te maken. De hoogte daarvan wordt bepaald door de ledenvergadering van de coöperatie.
- Vrijwilligers geven zelf ook hulp en ondersteuning aan medeleden. Het idee is dat hiervoor vergoeding in rekening wordt gebracht, die betaald wordt aan de coöperatie. Dit bedrag wordt niet aan de vrijwilliger uitbetaald, maar wordt vastgezet als een spaarbedrag op naam van de vrijwilliger. De vrijwilliger spaart zo voor de hulp die hij of zij straks zelf nodig heeft. De beschikbare vrijwilligersuren worden ingepast in een jaarrooster. Er kan rekening gehouden worden met individuele wensen m.b.t. vakantie e.d..
- Aan te vullen.

2. Wat kan de coöperatie zoal leveren aan de leden?

- Kenmerk van de coöperatie is dat leden zelf een actieve bijdrage leveren bij het realiseren van de doelstellingen van de coöperatie.
- De Coöperatie kan b.v. zorgen dat informatie en advies over het persoonsgebonden budget gegeven wordt. Deze informatie kan door leden zelf of door ingehuurde deskundigen worden geleverd.
- De leden kunnen b.v. een beroep doen op de Coöperatie voor bemiddeling bij een vraag naar ondersteuning, zorg of dienstverlening op één centraal punt.
- Bij vakantie of ziekte zou de Coöperatie kunnen zorgdragen voor (tijdelijke) vervanging.
- De organisatie en coördinatie van de deskundigheidsbevordering van de hulpverleners kan b.v. vanuit het samenwerkingsverband tussen meerdere coöperaties georganiseerd kunnen worden.
- De leden zouden gebruik kunnen maken van de contracten die worden gesloten met bedrijven. Bovendien kunnen ze gebruik maken van het netwerk van contacten en relaties van de Coöperatie.
-Aan te vullen.

3. Het oprichten van een coöperatie biedt de volgende voordelen en mogelijkheden:

- Leden bepalen wat de coöperatie wel en niet gaat doen.
- De persoonlijke vraag van de leden staat centraal.
- Zorg- en dienstverlening worden op maat aangeboden door vrijwilligers of zelfstandig werkende hulpverleners.
- De gezamenlijke inkoop van diensten maakt kwantumkorting mogelijk.
- De overheadkosten zijn beperkt. door een werkzaamheden van vrijwilligers.
- De buurtcoöperatie kan ook gebruik maken van de kennis en netwerken van de leden.

-Aan te vullen.

4. Uitwerking mogelijke dienstverlening van het idee Triple C:

Uit een aantal voorbeelden in Zuid-oost Brabant kunnen de volgende ideeën worden gedestilleerd:

- **Ondersteuning door vrijwilligers**
Indien leden meer dan 4 uur hulp of ondersteuning nodig hebben of vragen, wordt een kostendekkende uurvergoeding (25 euro in rekenvoorbeeld) in rekening gebracht. Met deze inkomsten worden mensen in dienst genomen om de gevraagde ondersteuning te geven.
- **Organisatie van dagbesteding voor leden.**
Door het verdwijnen van de regelingen in de AWBZ, is er behoefte aan extra mogelijkheden voor dagbesteding voor mensen met een functiebeperking. Leden van de coöperatie kunnen tegen een gereduceerd tarief aan de in de wijkhuizen aangeboden activiteiten deelnemen. Indien mogelijk neemt de coöperatie zelf de organisatie van dagbesteding door vrijwilligers ter hand.
- **Bemiddelen tussen vraag en aanbod.**
Via de coöperatie zijn Zorgadviseurs beschikbaar die bemiddelen tussen vraag en aanbod van alle soorten dienstverlening. Gezorgd wordt dat er een goede match wordt gemaakt. De juiste ondersteuning of hulp wat betreft plaats en persoon. Vanuit de coöperatie wordt ook geholpen bij de financiële verantwoording naar belastingdienst en zorgkantoor.
- **Huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging en verpleging.**
Indien nodig kan bemiddeld worden bij het aanvragen van huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging en verpleging bij de institutionele aanbieders of door mensen die bij de coöperatie zijn ingeschreven als zzp-er. In alle gevallen zal deze dienstverlening voldoen aan alle vereiste wettelijke kwaliteiten.
- **Alarmdienst, slaapdienst en waakdienst.**
De coöperatie biedt de mogelijkheid aan haar leden om gealarmeerd te worden d.m.v. een persoonlijk alarmeringssysteem. Dit systeem functioneert tevens t.b.v. een slaap en/of waakdienst.
- **Tuinonderhoud.**
De coöperatie heeft afspraken met dienstverleners (hoveniersbedrijf of zzp-er) om leden gebruik te laten maken van tuinonderhoud op maat. Leden van de coöperatie betalen een gereduceerd tarief per uur. Waar mogelijk worden werkzaamheden gecombineerd.
- **Servicediensten**
De coöperatie organiseert met vrijwilligers tegen een vergoeding nieuwe diensten als een hondenuitlaatservice, bemiddeling bij een maaltijddienst, strijkservice., beheer PGB's, grote schoonmaak etc..
- **Woninginspectie en woningonderhoud.**
Voor leden van de coöperatie is het mogelijk een jaarlijkse woninginspectie te laten uitvoeren. Als blijkt dat er achterstallig onderhoud is kan een bouwbedrijf tegen gereduceerd tarief worden ingeschakeld.
- **Informatie, Scholing en training.**
De leden van de coöperatie worden dmv. Informatieve bijeenkomsten geïnformeerd. Indien gewenst kunnen er cursussen worden georganiseerd voor bv. Mensen die meer willen weten over PGB's e.d..
- **Collectieve inkoop.**

De coöperatie kan ook een rol vervullen m.b.t. de collectieve inkoop van verzekeringen, energie, onderhoud van de woning en ander zaken die door de leden belangrijk worden gevonden en door de leden zelf worden georganiseerd.

- **Innovatie.**

De Coöperatie wil inzetten op innovatie door een slim gebruik van technische mogelijkheden als ondersteuning van het zorg- en dienstverleningsproces. Hierbij kan worden gedacht aan b.v. het gebruik maken van een web-cam bij de verzorging / verpleging van patiënten, elektronische bemiddeling tussen vraag en aanbod etc..

5. Organisatie

De coöperatie heeft leden. De ledenvergadering is het hoogste orgaan. De ledenvergadering kiest een bestuur en stelt een beperkt of omvangrijk werkplan, beleidsplan op en maakt een begroting stelt de jaarrekening vast. Het bestuur en eventuele werkgroepen dragen zorg voor de uitvoering van het door de ledenvergadering goedgekeurde beleidsplan en werkplan.

Leden dienen aanvragen voor hulp en ondersteuning in bij het bestuur (het secretariaatsadres, of kantoor). Toezeggingen voor hulp- en ondersteuning worden namens het bestuur gedaan door een daartoe gemandateerde vrijwilliger of betaalde medewerker. Hiervoor is nodig dat de Coöperatie kan beschikken over voldoende gekwalificeerde mensen, die snel inzetbaar zijn. De bemiddeling naar de dienstverleners zal, in tijd gezien, elkaar zo snel als mogelijk moeten kunnen opvolgen.

De vorm en omvang van de organisatie is afhankelijk van de besluitvorming in de ledenvergadering,

6. Financiën

Start van het initiatief.

Voor het starten van de buurtcoöperatie moeten aanloopkosten worden gemaakt. Het gaat om de kosten van de initiatiefgroep in de buurt, PR t.b.v. het werven van leden, de kosten van wervingsbijeenkomsten, de uitwerking van een coöperatie bedrijfsplan, het voorbereiden van statuten etc..

Kosten de eerste 4 jaar.

Voor het realiseren van de afgesproken doelstellingen is een experimenteerbudget nodig. Dit budget zou beschikbaar moeten komen zodra de coöperatie minimaal 100 betalende leden heeft. Het budget kan worden aangevraagd bij een aantal organisaties:

- Het projectenfonds van de RABO
- PGGM
- Gemeente Helmond
- Rotary Helmond
- Landelijke experimenteer subsidie SEV

7. Op te lossen knelpunten voor realisatie (beren op de weg):

1. Het starten van een coöperatie kan niet zonder een goed beeld van de behoeften, vragen, wensen van potentiële leden. Hoe kom je daarachter als je nog geen leden hebt? **Antwoord:** Voor een coöperatie CCC van start kan gaan is het noodzakelijk met een initiatiefgroep de wensen van potentiële leden in beeld te brengen.
2. Hoe regel je dat er zekerheid is m.b.t. de inzet van vrijwilligers in de toekomst? Men is bang dat met name jonge mensen in zo'n systeem niets zien, omdat je je afhankelijk maakt van de

vrijwillige inzet van andere leden. **Antwoord:** Hierop is niet echt een antwoord mogelijk. Het is een kip of ei vraag. Bij de start van CCC moet duidelijk worden hoe groot de potentiële inzet van de leden is. Op basis daarvan kan een prognose gemaakt worden. Wanneer weinig jonge mensen lid worden zal de organisatie in de toekomst minder mogelijkheden hebben dan wanneer het ledenbestand zowel jonge als oudere leden heeft.

3. Jonge mensen zullen niet graag aan het experiment mee willen doen omdat ze geen 4 uur vrije tijd willen besteden aan vrijwillige hulpverlening? Hoe zorg dan toch dat jonge mensen mee kunnen doen?
4. Hoe zorg je dat mensen niet pas lid worden als ze hulp nodig hebben? **Antwoord:** Door mensen vooraf een intreebedrag te laten betalen.
5. Hoe begin je als mensen meteen al hulp of zorg nodig hebben en nog geen bijdrage (contributie en vrijwillige inzet) hebben geleverd?
6. Met het sparen van geld via het intreebedrag en door het laten betalen van de inzet van vrijwilligers ontstaat zogenoemd "dood kapitaal". Geld dat weer gebruikt wordt als een lid van de coöperatie hulp en ondersteuning nodig heeft. Het is wenselijk zo weinig mogelijk "kapitaal" in een soort verzekeringsbuffer te sparen, omdat het niet zeker is of de persoonsgebonden spaarbedragen ook worden opgenomen (verhuizingen e.d.) **Antwoord 1:** De coöperatie zoals bedoeld functioneert als een solidariteitsvoorziening. Dat betekent, dat individuele opgebouwde rechten ondergeschikt zouden moeten zijn aan het collectieve belang. M.a.w. het beschikbare geld komt steeds, onder vooraf binnen de coöperatie afgesproken voorwaarden, ten goede aan de collectiviteit. Wederkerigheid van hulp- en ondersteuning is het motto van de coöperatie en je moet zoveel mogelijk proberen om de hulpvragen direct te beantwoorden. **Antwoord 2:** Het feit dat je lid bent van een coöperatie zou voldoende waarborg moeten zijn om de hulp die je in de toekomst nodig hebt ook echt zult krijgen. Het is dan niet nodig om een vergoeding te vragen voor de door vrijwilligers gegeven hulp en ondersteuning.
7. Graag aanvullen met nieuwe vragen en mogelijk antwoorden!!

Renie Groenendal renie.groenendal@upcmail.nl